

УДК 343.35

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/139-140

Марина ЛОГІНОВА

викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Анжела ШАВКУН

адвокат (м. Полтава)

ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ РЕЄСТРІВ В АСПЕКТІ БОРОТЬБИ З НЕПРАВОМІРНОЮ ВИГОДОЮ

Корупція як соціально-економічне явище є наслідком недосконалості чи неефективності обслуговуючих суспільство у різних сферах життя державних інституцій [1, с. 215]. Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну вимагає від влади та суспільства підвищеної активності у сфері боротьби з корупційними правопорушеннями. Неправомірна вигода завжди негативно впливала на розвиток держави, у випадку України це проявляється в таких явищах, як: вповільнення темпів постачання озброєння країнами-партнерами, ухилення громадян від мобілізації та зниження економічного потенціалу держави. Нещодавно Національне агентство з питань запобігання корупції запустило Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні чи пов'язані з корупцією правопорушення. У контексті перелічених вище проблем вважаємо за необхідне проаналізувати правове значення даного реєстру як інструмента боротьби з неправомірною вигодою.

По-перше, реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення, робить облік та ідентифікацію людей з корупційним минулим доступними для кожного. Реєстр вклучає інформацію про осіб, які були визнані винними у корупційних діях або мають інші пов'язані з корупцією правопорушення. Це сприяє гласності діяльності влади перед суспільством та підвищенню рівня довіри останнього до державних органів.

По-друге, на підставі інформації з реєстру можуть застосовуватися обмеження щодо обіймання посад, які можуть бути сполучені з можливістю вчинення корупційних дій або зловживанням службовим становищем. Будь-який роботодавець перед прийняттям людини на роботу зможе подивитися, чи притягувався кандидат до відповідальності за корупційні правопорушення, і для цього буде достатньо просто написати відповідне прізвище, ім'я та по-батькові в пошуку. Це сприяє очищенню органів державної влади від осіб, які не зацікавлені у сумлінному виконанні своїх посадових обов'язків.

По-третє, реєстр є доступним для громадськості, це забезпечує громадський контроль за діяльністю осіб, які вчинили корупційні правопорушення, і сприяє виявленню корупційних схем. Наприклад, аналітика у період з 4 лютого 2019 року до 5 вересня 2023 року показала, що Львівська область займає перше місце за кількістю корупційних кримінальних правопорушень [2]. Така аналітика дає можливість звернути увагу суспільства на найбільш проблемні регіони та зосередити діяльність громадських організацій саме там. Це напряму впливає на розвиток демократії в Україні, адже сприяє участі громадян в управлінні державою та взаємодії з правоохоронними органами.

Також відкриття реєстру має кримінально-правове значення в аспекті спрощення доказування кваліфікації правопорушень. Стороні обвинувачення більше не доведеться шукати кримінальне провадження щодо особи, яка раніше вчинила корупційне правопорушення, строки судимості щодо якого не погашені, щоб довести вчинення нею рецидиву [3]. Тепер слідчому або прокурору буде достатньо просто доєднати до кримінального провадження довідку про відповідну особу з реєстру Національного агентства з питань запобігання корупції. Це пришвидшує роботу правоохоронців та знижує навантаження на органи виконавчої влади.

Отже, підсумувавши всі наведені вище факти, можемо сказати, що створення реєстру осіб, які вчинили корупційні чи пов'язані з корупцією правопорушення, загалом має позитивний вплив на розвиток держави у сфері її протидії неправомірній вигоді. Реєстр значно спрощує роботу правоохоронних органів, а також сприяє швидкій перевірці кандидатів на роботу у державному чи приватному секторі праці. Перспективним напрямом

у роботі з даними реєстру Національного агентства з питань запобігання корупції є відсотковий аналіз правопорушень за мапою, оскільки він дає змогу ліквідувати саму причину, а не наслідок проблеми. Центральне аналітичне управління таких органів, як Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Державне бюро розслідувань та Служби безпеки України, має провести дослідження, чому показник корупційних правопорушень серед певних регіонів значно перевищує відсоток інших. Звісно, така робота потребує обробки дуже великого обсягу інформації, проте маємо впевненість, що за використання автоматизованих систем підрахунку та штучного інтелекту органи влади будуть отримувати значні зрушення у цьому напрямі.

1. Кишинська І. О. Корупція як негативний чинник розвитку суспільства та держави. *Протидія організованій злочинності: проблеми теорії та практики : матеріали регіон. наук.-практ. семінару* (м. Дніпро, 03 груд. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 213–215.

2. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні чи пов'язані з корупцією правопорушення. *Національне агентство з питань запобігання корупції*. URL : <https://corruptinfo.nazk.gov.ua/reference/map>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

УДК 343.35:341.238:346

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/140-142

Олена НАГОРНА

старший викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РОЛЬ І МІСЦЕ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА В СИСТЕМІ ПРАВА У СВІТОВІЙ ПРАКТИЦІ ТА КОРУПЦІЙНИЙ ПРОЯВ

Вивчення зарубіжного досвіду у правовому регулюванні відповідних суспільних відносин визнається критично важливим етапом для вітчизняних законодавців та науковців. У зв'язку з тим, що Україна перебуває в процесі формування правової держави і не має достатнього власного досвіду, використання іноземного досвіду стає необхідною складовою для уникнення серйозних проблем у цій сфері. Звернення до досвіду інших країн є нагальною потребою, оскільки це дозволяє не лише задовольнити допитливість науковців та законодавців, але й використовувати цей досвід для уникнення можливих труднощів. І. Коронтаєвська та Г. Цепкий вважають, що саме у зарубіжному досвіді можна знайти цінні ідеї та рішення, які сприятимуть ефективнішому формуванню правової системи.

Застосування іноземного досвіду стає не лише можливістю здобути нові знання, а й засобом порівняти результати власної діяльності з практикою інших країн. Це дає змогу удосконалювати власну роботу в певних напрямках та вдосконалювати законодавство відповідно до визнаних міжнародних стандартів для мінімізації корупційної складової. Такий обмін досвідом може також служити підтвердженням правильності зусиль, вкладених в розвиток правової системи України [3, с. 48].

Аналіз відповідної наукової та навчальної літератури дозволяє зробити висновок, що адміністративне та господарське право Європейського Союзу (ЄС) визначається складною структурою з точки зору змісту, що пояснюється низкою факторів. Перш за все слід зауважити, що ці правові галузі формуються на перехресті економіки та публічного адміністрування.

У сучасний період економіка та державне управління стикаються з рядом викликів, які зачіпають майже всі сфери національного життя. У цьому контексті європейські науковці виділяють певні інститути в адміністративному та господарському праві, в яких зосереджені правові норми, спрямовані на регулювання численних адміністративних та господарських відносин. До таких інститутів належать правовий статус і функції центральних банків країн ЄС та Європейського центрального банку, організація управління економікою, включаючи систему органів державного управління економікою, систему автономних органів, таких як торгово-промислові палати, процедури економічного нагляду, надання субсидій, ремісничі